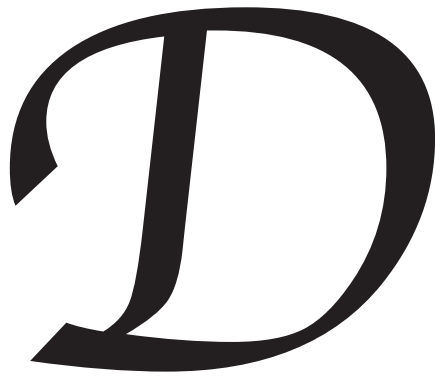


En dansant utmaning

I Glimåkra Folkets park är nostaglifaktorn hög och leendena många bland de dansande besökarna. Utmaningarna är flera och sätten att umgås på är annorlunda mot hur det har varit. Men eldsjälarna kämpar vidare för att behålla byns samlingspunkt.





et sägs att folkparkernas glansdagar är förbi. Tiden då hela familjen begav sig till parken för att dansa och ha kul har idag ersatts av tomma parker och många förfallna lokaler.

Arbetarrörelsens en gång så stolta tradition att använda parkerna som en samlingspunkt har bytts ut mot radikalt andra sätt att umgås. I en tid när hela världen bara är en knapptryckning bort hamnar dåtidens umgängesformer och platser i skymundan.

Men folkparken idag? Hur ser de ut och används de till? Finns de överhuvudtaget eller är det bara gamla ruiner kvar?

För att ta reda på hur det står till med folkparkerna beger jag mig till Glimåkra Folkets park som 2012 firade 100 års jubileum. Eller så mycket firande har det inte blivit. Trots att parken funnits i ett århundrade blev det aldrig någon storslagen tillställning för att fira denna anmärkningsvärda födelsedag. Folkparken i Glimåkra står precis som många andra folkparker i Sverige inför stora utmaningar.

Glimåkra är en liten by i Östra Göinge kommun i nordöstra Skåne med ungefär 1 400 invånare. Byn beskrivs som ett småföretagarsamhälle och är mest känt för sin vävstolstillverkning.

Glimåkra Folkets park byggdes 1912. Parken har flyttats och gjorts om ett antal gånger men på dess nuvarande plats har den legat sedan 1927. Parken ligger vackert beläget i en backe och är större än vad som går att se från gatan.

Genom den vackra portingången lotsas man in i parken, upp för trappan och fram till huvudbyggnaden. Bakom de alldagliga ytterdörrarna återfinns ett par glasdörrar med trumpetspelande män och redan där märks nostalgien av. Musiken och dansen är inte långt borta. Huvudbyggnaden ser ut som en utedansbana eller en rotunda som det också kallas.

Dansgolvet ligger direkt bakom glasdörrarna och runt om dansbanan finns bord och stolar. Garderob och servering återfinns mitt emot scenen och ovanför dansgolvet hänger rislampor i olika storlekar och färger.

Jag har bestämt träff med Ingvar Ekvall, före detta ordförande i Glimåkra parkförening. Väl på plats visar det sig att Pensionärernas riksorganisation (PRO) i Osby har sin månatliga dans. Klockan är bara strax efter två på eftermiddagen och dansen börjar inte förrän klockan tre. Men många är redan på plats. Kanske har det med vädret att göra. Snön ligger tung och i drivor även över Skåne.

Just vädret pratas det en del om bland de redan anlända. Hur många kan tänkas komma i eftermiddag när vädret är som det är? Men någon oro behövde inte PRO Osby ha. Runt 80 dansanta pensionärer trotsade vädret för dansens skull.

Idag står Bengt Hedin och Co för underhållningen och medan tvåmannabandet värmer upp inspekteras dansbanan. För att få det rätta "kaset" till dansen måste det till lite dansvax. Vaxet kastas ut på banan med en lätt knyck i handleden. För pensionärerna är det av yttersta vikt att golvet är perfekt. När dansen väl kommit igång hörs det lika mycket musik som kasande av skor på dansbanan. De glada minerna vittnar om sann glädje.



Pensionärerna dansar på i Glimåkra Folkets park. Något större företroende för den typen dans som ungdomarna håller på med har de inte. Håller man inte om varandra har PRO Osbys medlemmar svårt att se tjusningen i det hela.

Dans är det Glimåkra Folkets park framför allt ägnat sig åt. PRO Osby dansar i parken en gång varje månad och däremellan hyrs den ut till olika gillen och tillställningar. Ingvar Ekvall berättar att han under sin tid som ordförande i parkföreningen försökte att ordna stora danser en gång i månaden men besöksantalet tappade allt efter hand.

– Det fungerade i ungefär tio månader. Efter ett tag kom det inte mer folk, intresset svalnade rejält. Vi hade ju så härliga orkestrar här. Sveriges bästa orkestrar men det hjälper inte idag tydligen. Ungdomarna går inte ut och dansar. De går till pubar och dricker öl och vi har ju inget utskänkningstillstånd här.

Ingvar Ekvall berättar att det även på Granada, utestället i Lönsboda 17 kilometer från Glimåkra, går trögt. Detta trots att Granada får servera mat och har utskänkningstillstånd.

Men tror du det hade kommit mer folk om ni sålt öl och vin?

– Kanske. Det är svårt att säga. Vissa uppskattar nog att det är lugnt här medan andra gärna vill suppa till det lite.

När PRO-dansen satt igång får Gunilla Jönsson en stund över och sätter sig för en pratstund vid ett av borden. Precis innan berättade Ingvar Ekvall att Gunilla är den som mer eller mindre håller parken vid liv.

Även för en anrik park som den i Glimåkra är det med viss oro man blickar framåt. Precis som bland de flesta folkparker består den största stöttepelaren av ideellt arbete. När Gunilla Jönsson inte är i parken jobbar hon skift som lokalvårdare och berättar att hon på så sätt kan lägga ner mycket tid i parken.

– Det blir många timmar här i parken. Nu i veckan så är jag här varje dag. Det måste ju kollas till, det är alltid någonting som ska fixas. Det är ju städningen också, vi städar själva. Förra veckan var jag här natt och dag.

En dag som denna när PRO har hyrt parken ska det städas både innan och efter, det ska bryggas kaffe, bredas smörgåsar, serveras och plockas undan. Det blir mycket arbete för dem som ställer upp frivilligt.

När det å andra sidan är ett eget evenemang som anordnas, exempelvis danskvällar blir det ännu mer tid i parken för Gunilla Jönsson. Förberedelserna är större och efterarbetet tar längre tid.

– Precis. Sen har vi ju inte så mycket aktiviteter på sommaren. Då delar vi upp det lite mer. Många av de andra som hjälper till här jobbar och har då problem att hjälpa till så mycket. Jag jobbar naturligtvis också men det brukar lösa sig.

När man som Gunilla Jönsson lägger ner så mycket tid på parken undrar man så klart var drivkraften finns.

– Det är klart det är roligt. Men visst, när jag ska upp och jobba klockan halv sju och jag vet att jag inte kommer härifrån förrän närmare klockan tre på morgonen, då kan det kännas lite tungt, säger Gunilla Jönsson.

Men att hon hjälper till enbart för att det är roligt är inte riktigt hela sanningen.

– Det är ju inga andra som vill hjälpa till, vi får inte in några nya. Många har inte tid så vem ska annars göra det?

Helt ensam i parken är Gunilla Jönsson inte. Några som hjälper henne med arbetet är resten av klanen Jönsson. Stora delar av familjen är involverade på ett eller annat sätt. I styrelsen för parkföreningen återfinns förutom Gunilla Jönsson som är firmatecknare även hennes bror Ronny Jönsson som är ordförande i parkföreningen.

När det är dans hjälper så många som möjligt i familjen till och det är inte utan att folkparken i Glimåkra drivs lite som ett familjeföretag. Vilket inte minst märks vid de stora tillställningarna som de anordnar själva.

Så var den stora kvällen här! Det är äntligen dags för danskväll i Glimåkra Folkets park. För Gunilla Jönsson och övriga medlemmar i klanen Jönsson är det en stor dag. Detta är första dansen för året. Det har av olika anledningar inte gått att anordna en dans tidigare i år men nu ska det dansas så sulorna glöder.

Förväntningarna på kvällen är stora men det finns ändå en viss oro. Bäst beskrivs det som skräckblandad förtjusning. För när det anordnades dans vid denna tiden 2011 var antalet besökare under förväntan. Bara runt femtio personer kom till parken då. Men oron visar sig vara obefogad. Redan när klockan är halv sju och dansen börjar klockan sju har fler än femtio personer anlant och det fortsätter att trilla in folk.

Gunilla Jönsson har redan varit på plats ett bra tag och det är inte utan att hon ser lite stressad när jag möter henne i dörren.

– Jag har lite böcker här till dig som du gärna får titta i. Men jag måste ha tillbaka dem innan dansen är slut för Donnez ska också få skriva i den ena, säger hon och ger mig fyra vackra men slitna böcker.

Böckerna jag fått låna för kvällen är parkens gästböcker, de som finns kvar vill säga. Första dateringen är från 1943 och sen fortsätter det fram till dagens datum. Gästböckerna lockar till sig många blickar. Men om det är böckerna i sig som drar till sig uppmärksamheten eller det faktum att

140

så många folkparker finns det ungefär i Sverige idag. Hur många det har funnits är osäkert men under dess glansdagar rörde det sig om 600-700 stycken.

Historik

1850

Industrialiseringen startar på allvar i Sverige. Antalet lönearbetar ökade enormt både på landsbygden och inne i städer. Inhumana arbetsvillkor, 12-14 timmars arbetsdagar och barnarbete var mer regel än undantag.

1870

För att få bättre arbetsförhållanden började arbetarna att organisera sig i fackföreningar. Dessa föreningar motarbetades starkt och arbetarrörelsens lokaler stängdes på många håll.

1890

Kristianstad anlägger Sveriges första Folkets hus. Fackföreningen i staden hade redan under en längre tid arbetat för att göra detta möjligt. Till skillnad från många andra Folkets hus i Sverige så byggdes det inget nytt hus i Kristianstad. Det var tanke från första början men två bostäder blev lediga och byggdes om. Det kallades dock för Föreningarnas hus men funktionen var densamma.

1884

I slutet på året publicerades det en annons i Dagens Nyheter med informationen om att ett möte skulle hållas där planerna på ett Föreningshus skulle tas upp.

jag sitter med en trave böcker framför mig under en danskväll, får vara osagt. Men jag ändå är rätt nöjd över att ingen kommer fram. Under hela kvällen sitter jag med en klump i magen över att någon skulle bjuda upp mig. Vad skulle jag i så fall svarat? Jag kan ju inte dansa!

Just denna kväll är det dansbandet Donnez som står för underhållningen. De unga grabbarna i bandet sänker medelåldern men symboliserar ändå att dansbandsgenren lever vidare och frodas. Åldern till trots så vann bandet 2012 en guldklav i kategorin Sveriges Radio-priset och förra året spelade de inte mindre än tre gånger i Glimåkra Folkets park. Om de har ett husband så får det nog vara Donnez.

Fen av de cirka 300 besökarna i parken ikväll är Gulli Sjöstedt. Hon är en van dansare även om hon önskar att hennes make Esse Isaksson tog med henne ut för en svängom lite oftare. För den oinvigde i folkparksdansandet är det mycket som är nytt och då är en person som Gulli en ovärderlig källa till kunskap.

– Här i Glimåkra brukar det vara demokratisk dans, alltså att det är damerna som bjuder upp efter pausen. Sen dansarna man ju i spel, alltså antalet danser. Vanligtvis i tvåspel, men det kan även vara ett spel också, säger Gulli Sjöstedt.

Det är inget direkt krav på att damerna efter pausen ska bjuda upp herrarna som bjöd upp dem tidigare men när Gulli Sjöstedt berättar ligger det underförstått att det är det enda artiga att göra. För de damer som fått dansa flitigt kan det visa sig en prövning att bjuda igen.

– För de som dansat mycket innan paus kan det vara ett helsike att komma ihåg vilka det var som bjöd upp. Ett gott minne är bra att ha, även på dansgolvet, säger Gulli Sjöstedt.

Även om jag sänker medelåldern i parken just denna kväll verkar jag vara den mest gammalmodiga av alla. I min enfald trodde jag att man bjöd upp genom att fråga den klassiska frasen: Får jag lov? Men icke. Nog förekommer det fortfarande någon som frågar på det sättet men det vanligaste är en utsträckt hand, en klapp på axeln eller en blick och en knyck på nacken i riktning mot dansbanan. Bjuder någon upp med en verbal fras är det i stil med: Ska vi? Inget bugande eller nigande så långt ögat kan nå. Varför göra det omständigt när alla är här av samma anledning.

Att dansa förstan, vilket är första dansen, är viktigt för många, annars hade inte ruschen till dansbanan kunnat mätats med rusningen till mellandagsrean som också är i full gång. De mest rutinerade männen har en handduk med sig som hänger lite nonchalant i bakfickan. Den kommer väl till pass när svetten börjar lacka efter ett par danser.

Det finns olika typer av danskvällar. Just denna kväll spelar bandet fyra timmar med en paus i mitten, vilket också är det vanligaste i Glimåkra. Det förekommer även sex timmars danser men då är pauserna dessto fler.

Fen rutinerad man i folkparksbranschen är Leif Strand. Som före detta vd för folkparken Sommarlust i Kristianstad mellan åren 1992 till 1998 och nu som medhjälpare i Glimåkra har han stor kunskap om folkparker och de utmaningar de står inför. Han tror att det finns lösningar på alla problem men lätt att åtgärda blir det inte.

– Man måste vara offensiv. Hela bygden måste hjälpa till och samar-

beta annars blir det svårt. Ska man ordna en stor tillställning kanske en krögare kan fixa mat, så fixar vi dans och lokal, och så hjälps alla åt.

Så det finns en framtid för folkparken?

– Ja visst gör det det. Med rätt styrning och rätt folk ska det nog kunna gå. Det gäller som sagt att vara offensiv och inte bara förlita sig på en typ av aktivitet. Dansen är bara ett ben att stå på och jag tror vi måste riva väggarna till andra branscher. Men det behövs återigen stöd från byn.

Leif Strand berättar att det svåraste som vd för Sommarlust var ekonomin, något parken fortfarande kämpar med trots flertalet ägarbyten de senaste åren. För hans del halkade han som många andra i branschen in på ett bananskal. Hans fru ägde kiosken inne på Sommarlust och Leif började göra ett par ärenden för parkens räkning. Det ena ledde till det andra och till slut blev han ordförande.

Till Glimåkra Folkets parks tjänst kom Leif Strand genom Ingvar Ekvall. Idag är Leif Strand delaktig i bandbokningar och annonseringen inför danskvällarna och han berättar att hans engagemang för folkparken kommer naturligt.

– Jag tycker det är väldigt roligt och det vore synd om parken gick till spillo.



I Glimåkra Folkets park har Per Albin Hansson fått en snöhatt där hans byst står och blickar mot besökarna från sin plats mittemot huvudingången. Många folkparker har liknande byster som en påminnelse om den politiska betydelse som folkparkerna spelade en gång i tiden.

1890

I Malmö blev läget akut för fackföreningar då de allt som oftast kastades ut från de hyrda lokalerna. Beslut togs om att det skulle byggas ett helt nytt hus och detta blev Sveriges första Folkets hus uppbyggt från första plankan. 1893 stod huset klart. Men arbetarrörelsen i Malmö hade större planer än så.

1908

Stockholm inviger sitt första Folkets hus vid Södra Bantorget. Det skulle dock komma att bli fler i huvudstaden.

1890

Invigningstalare den 27 september var Axel Danielsson som sade: ”det är en ovanskelig ära för Kristianstads arbetare att de är de första som skaffat eden förföljda tankefriheten ett eget hem. Nu finns det alltså ett hus som arbetarna själva rör om, och det ska förvisso inte bli det sista!”

1891

Tanken på att hyra en egen park till utflykter under sommaren väcks till liv i Malmö. Möllevångsparken ansågs lämplig och köptes efter lite om och men. Namnet byttes till Malmö Folkets park och Sveriges första folkpark var anlagd.

Vad behövs för att Glimåkra Folkets park och andra folkparker i Sverige inte ska försvinna?

– Jag tror att det måste till ett centralt styre. Folkparkerna måste få stöd uppifrån för många artister glömmer bort folkparkerna.

Med centralt styre, menar du riksorganisationen då?

– Ja bland annat. Det måste till en verksamhet som kan förmedla kontakt med banden och artisterna. Kvalitetsmässigt krävs det väldigt mycket med allt från personal till regleringar och krav från myndigheter och där är det viktigt att få hjälp.

Någon enkel lösning som passar alla landets folkparker tror han inte finns. Leif Strand svarar övertygande att han tror att folkparkerna betyder mer på landsbygden än de gör inne i städerna och beroende på var folkparken finns blir lösningarna också olika.

När jag står vid utgången och pratar med Leif kommer det fram en man som precis gått av dansbanan. Med fasta steg och övertygad blick säger han: ”Om du ska skriva om folkparken här i Glimåkra tycker jag du ska ställa frågan varför det är så få Glimåkrabor som är här nu när det faktiskt är dans”. Jag svarar att det låter spännande och tittar efter att mannen gått lite frågande på Leif Strand vad detta handlar om.

– Nej det är sant, det är inte många Glimåkrabor som kommer hit, säger han.

Smått fundersam frågar jag runt bland klanen Jönsson som är på plats ikväll vad detta beror på.

– Jag vet inte men det brukar bara vara en handfull personer från Glimåkra här och dansa. Annars kommer folk från byarna runt omkring, säger Ingrid Jönsson, Gunilla Jönssons syster och för kvällen stationerad i garderoben.

I en liten by som Glimåkra är det, på gott och ont, lätt att hålla reda på varandra. Ingrid Jönsson berättar att det i pausen kom fram ett par till garderoben och frågade, då det var brist på bord, om de kunde äta vid garderobsdiskens. Paret berättade att de precis gått en kurs och lärt sig att dansa. De varken bor eller kommer från Glimåkra och kom ikväll enbart för Donnez skull.

Att inte Glimåkraborna kommer till sin egen park får framtiden att verka oviss. Men samtidigt betyder det att om många kommer utifrån för att dansa finns det ett engagemang utanför byns gränser.

Många i parken ikväll vittnar om en nostalgisk syn på folkparker och att det är en av anledningarna till varför man fortfarande kommer hit. Kanske är det också en av anledningarna till varför det är så svårt att locka ungdomar. Många unga har ingen koppling till parkerna överhuvudtaget.

Ett exempel från just denna kväll är Margareta och Leif Liljerum som träffades i folkparken Stjärnborgen i Älmhult 1964. De erkänner att de inte åker ut till folkparker speciellt ofta men att det kan vara kul någon gång ibland av nostalgiska skäl.

Nostalgifaktorn är hög i parken vilket är en medveten strategi.

– Vi försöker behålla parken så det ska vara nostalgiskt, säger Gunilla Jönsson och dukar fram fika med både termos och en liten mjölkkanne som det står folkpark på.

”Med rätt styrning och rätt folk ska det nog kunna gå. Det gäller som sagt att vara offensiv och inte bara förlita sig på en typ av aktivitet. Dansen är bara ett ben att stå på och jag tror vi måste riva väggarna till andra branscher.”

Leif Strand



Leif Strand står i dörren och hälsar alla välkomna till dansen och tackar för besöket när det är dags att gå hem igen.

På varje bord under kvällen står det en termos med kaffe och brickor med bullar och frallor. Då parken inte har utskänkningstillstånd serveras det läsk i glasflaska. Några vakter under danskvällen finns inte heller så vissa har tagit sig friheten att ta med sig egen starksprit. I början av kvällen hålls det upp lite försiktigt och i skymundan men ju längre kvällen går desto gladare och öppnare hålls det upp längs med borden. Stökigt blir det dock aldrig. Då många har kört hit ikväll har i alla fall några fått den otacksamma uppgiften att också köra hem.

Vatten går det också mycket av under kvällen. De rutinerade dansarna som var på plats dryga timmen innan bandet började spela satte fram vattenkannor och glas på borden för att ha allt klart till när dansen väl börjar. Ofta har de även tvingat de mest attraktiva borden närmast dansbana.

Medelåldern under kvällen ligger på runt 50 år så när jag ser en kille i tjuugoårsåldern blir jag oerhört nyfiken. Först lite förvånad vad en så ung grabb som han gör här. Men jag kommer jag på mig själv och mina fördomar, för det måste ju finnas yngre personer som gillar att dansa. Efter lite spanande hittar jag honom till slut i garderoben.

Han heter Alexander Jönsson, är 22 år gammal och medlem i klanen Jönsson. Pappa heter Ronny Jönsson och är ordförande i parkföreningen.

Trots den ringa åldern, som för att vara exakt är 22 och ett halvt, är hans mål för parken glasklar.

– Mitt mål är att det ska se ut som det gjorde för 50 år sedan under parkens storhetsdagar. Då fanns det skjutbana ute och lotteri med en tombolla. Vi sålde även korv utanför, precis till vänster om ingången. Det blir ju i så fall en hel del att göra vid parken och vi skulle behöva byta ut en del av taket i den bortre delen och det kostar ju mycket pengar. Mycket av parken är ju kulturmärkt och ska bevaras som det är nu. Det viktigaste är att parken finns kvar.

Precis som alla andra i familjen Jönsson som hjälper till så får Alexander inget betalt. Till vardags kör han lastbil men hjälper till så mycket som möjligt i parken när det behövs.

Arbetsfördelningen känns även den nostalgisk. Alexander Jönsson hjälper oftast till med det yttre åtgärderna medan damerna tar hand om det som ska göras inne.

Om det är något folkparken har svårt med så är det att locka ungdomar. Parken är hyfsat flitigt uthyrd under året och vissa av aktiviteterna är riktade mot barn och unga. Men om Alexander Jönsson får som han vill kommer det att bli mycket mer av den varan i framtiden.

– Ungdomarna har ingenstans att ta vägen. Det finns typ inget för dem att göra här i Glimåkra. Men om vi kan ordna ett disco en lördag så kan det kanske anordnas ett disco i Knislinge en annan lördag och då är det två helger då ungdomarna faktiskt har någonstans att ta vägen.

Tror du att du kommer att gå hit och dansa när du är femtio år?

– Jo men det hoppas jag verkligen att jag kommer att göra.

Men även om framtiden emellanåt ser mörk ut för parken så tycker sig ändå klanen Jönsson se en viss ljuspunkt. Precis som att klädmodet går i cykler så verkar det som att intresset för parken har ökat en aning de senaste åren.

– Det verkar som att intresset är på väg upp igen. I alla fall om man jämför med hur det var för bara ett par år sedan, säger Jennie Persson, dotter till Gunilla och som även hon hjälper till så ofta hon kan.

Fortsättning på nästa sida.

Fakta

Folkets park eller folkpark?

- Folkparker var parker som inte var anlagda av folket men för folket. Politik fick inte förekomma och liknande parker finns att hitta i exempelvis Tyskland.
- Folkets park å andra sidan var arbetarrörelsens egna. Arbetarna försörjde kollektivt för allt som hade med parkerna att göra.
- Mellan första och andra världskriget ändrades parkernas betydelse för medborgarna. Folkets park besöktes oftare av även en borgerlig publik och skillnaden mellan de två olika parkerna suddades ut. De blev till för alla oavsett politisk tillhörighet. Idag finns det ingen skillnad mellan benämningarna Folkets park och folkpark.



Nostalgin finns både på väggarna och på borden. Men dansgolvet lockar mer än



Trots snö och kallt väder lockar folkparken med värme och gemenskap.



...borden.



Glimåkra Folkets parks ingång är kulturmärkt men används förtillfället inte, då det regnar in genom taket.



Kylskåpet gapar tomt. Under en danskväll går det åt massor med dricka.

Så har folkparkerna förändrats

Parkerna har tappat av sin ursprungliga politiska betydelse men även mycket av sin dragningskraft. Vem som ägt parkerna har också förändrats under årens lopp.

■ Arbetarrörelsen

Från början var det arbetarna själva som rådde om parkerna i en kollektiv anda. Då var dess betydelse en frihetens plats, en plats där arbetarna kunde organisera sig men samtidigt ha roligt, gärna så nytta förenades med nöje.

■ Folkhemmet

Sedan kom en period av stark folkhemsanda runt mitten av 1900-talet. Den socialdemokratiska statsministern Per Albin Hansson räknas som folkhemmets fader och han finns som ett tecken på detta avbildad i många folkparker runt om i landet. Även

Hjalmar Branting finns avbildad på många ställen. Med tanke på hans starka engagemang för bygget av folkparker i slutet på 1800-talet är det knappast förvånande.

Den centrala styrning som Leif Strand i Glimåkra Folkets park efterlyste som en eventuell lösning på många av folkparkernas problem är främst riksorganisationen Folkets Hus och Parker. Organisationen grundades 2000 genom en sammanslagning av Folkparkernas Centralorganisation och Folkets Hus Föreningarnas Riksorganisation. Folkets Hus och Parkers vision är i mångt och mycket samma som arbetarrörelsen hade när de skapade Sveriges första Folkets hus och Folkparker i slutet på 1800-talet. Demokrati, utveckling och en plats att mötas på är stommen för organisationen.

Folkets Hus och Parker har ungefär 600 medlemmar men det är inget tvång för varken folkparker eller Folkets hus att vara medlemmar. I antalet medlemmar inkluderas förutom folkparker och Folkets hus även festivaler.

Organisationen har sitt huvudkontor i Stockholm och där jobbar Ewa Andréén som informationssekreterare. Folkets Hus och Parker är en intresseorganisation men kan hjälpa till med diverse saker.

– Vi är ett stort gäng på kansliet som jobbar med många olika frågor, både mjuka och hårda. Vi erbjuder hjälp med utbildningar, renoveringar, stimfrågor. Vi kan även erbjuda hjälp med kontakt med myndigheter. Det finns många skäl att vara med, säger Ewa Andréén.

Gällande medlemsantalet kan inte Ewa Andréén se att det har skett någon större skillnad de senaste åren. Medlemsantalet för folkparkerna ligger stabilt på samma nivå, alltså runt 140 stycken.

– Folkparksbeståndet ser ungefär lika ut år för år. Men visst kan det

vara svårt att bygga en ny folkpark. Det finns inte utrymme för det i städerna längre. Folkparkerna tar mycket plats. Men jag har för mig att vi har fått nya medlemmar men det kan ju å andra sidan vara redan existerande folkparker som valt att nu bli medlemmar.

Skillnad är det däremot för folkets hus och enligt Ewa Andréén finns det en logisk förklaring till det.

– Vi får däremot fler Folkets hus-medlemmar. De har det lättare att ta över ett redan befintligt hus och göra om det till ett Folkets Hus och det tar därmed mindre plats.

Glimåkra folkets park är framtiden oviss, så vida inte intresset för att hålla parken vid liv ökar. Parken är medlemmar i Folkets Hus och Parker men Gunilla Jönsson är inte allt för övertygad om hur mycket riksorganisationen kan hjälpa till och bidra med.

Parken fyllde som tidigare nämnts 100 år 2012. Men någon hjälp från riksorganisation med att ordna ett firande av denna högtidsstund fick inte Glimåkra. Gunilla Jönsson är något besviken över detta men känner sig ändå övertygad om att det kommer bli ett firande, om än ett något försenat sådant.

När jag frågar Ewa Andréén om framtiden för folkparkerna får jag först en suck till svar. Detta är tydligen en fråga hon får ofta från journalister. Svaret är dock positivt överraskande.

– Jag tror det kommer se likadant ut de närmaste åren. Vi kan inte se att det skett något markant tapp, i alla fall inte de senaste åren.



Folkets Hus och Parker



■ Kommunerna

Sverige som land anses ha en oerhört stark föreningskultur, inte minst inom idrottsvärlden där många föreningar inte överlevt utan engagerade medlemmar. Men även föreningskulturen förändras och i början av 1990-talet upplevde många folkparker just detta.

Lågkonjunkturen i Sverige påverkade naturligtvis också. Resultatet blev att många kommuner tog över ansvaret för parkerna och hur parkerna drevs kunde variera avsevärt.

■ Nya umgängesformer

Idag är det dock återigen andra tider som gäller. Den digitala tidsålder vi lever i gör att sätten att umgås på ändrats drastiskt. Vi kan idag kommunicera med varandra över hela världen och vi kan handla utan att gå in i en fysisk affär. Betydelsen av ett faktiskt

rum, som en folkpark, är idag inte lika stor som den en gång var.



Om planerna på bostäder realiseras kommer gatuskylten och busshållplatsen vara det enda som påminner om att det en gång har funnits en folkpark i Åhus.

När jag berättade för en av mina vänner att jag håller på att skriva om folkparker fick jag följande kommentar till svar: ”Det finns en folkpark hemma också men jag fattar inte varför den finns kvar. Det är ju ingen som använder den och där händer inget. Varför inte riva den och bygga nåt vettigt?”

Attityden verkar inte vara ovanlig bland ungdomar som vuxit upp utan en koppling till folkparkerna. Inte nog med att dansen är annorlunda, umgängesformerna har också ändrats mot hur det har varit.

I Glimåkra kämpar klanen Jönsson med Gunilla i spetsen vidare mot bibehållandet av en park till kommande generationer. På vissa håll går det dock inte att bevara parkerna, hur goda intentionerna än är.

Ungefär fem mil sydöst från Glimåkra utmed den skånska östkusten finns den lilla orten Åhus. Med sin placering längs med Östersjöns kust och med milslånga stränder är det en plats som lever upp på sommaren.

Åhus har lite drygt 9 500 invånare och är idag mest känt för Beach Handbolls-turneringen, som lockar både elitlag och nybörjare från hela Europa, och för sprittillverkningen i form av Absolut vodka.

Fram till 2001 lockade även Åhusparken besökare till orten. Men 2001 gick parken i konkurs efter att i många år haft kniven på strupen rent ekonomiskt. För Glimåkra Folkets park representerar Åhusparkens öde det värst av alla tänkbara alternativ – nedläggning.

En person som är väldigt väl insatt i Åhusparken, som skrivit böcker om den och kan svara på alla frågor är Rickard Knutsson. Jag träffar honom hemma i hans villa i Åhus där han bor tillsammans med sin fru. Han har bott i Åhus hela sitt liv och uppväxten skedde bara ett par hus bort från parken.

– Min farfar var engagerad under lång tid och jag började vara i parken tidigt. Jag lärde känna många av dem som jobbade där. Men engagerad blev jag i och med att jag var mycket i parken i samband med mitt jobb. De undrade om jag var intresserad av att hjälpa till. Sen är jag ju inte så musikalisk så det var ju ett sätt att bidra på.

Sammanlagt var Rickard Knutsson aktiv i parkstyrelsen under 20 år, från 1981 fram till konkursen 2001. Den elfirma han jobbade vid då anlätades flitigt så antalet timmar i parken blev lätt många. Det mesta av arbetet var ideellt och det kunde vissa år bli upp mot 500 timmar per år. Som många andra parker i Sverige var början på 1980-talet en svår tid och Åhusparken var nere i en svacka. Det var få besökande ungdomar vilket berodde på att det inte fanns något som lockade men ungdomarnas deltagande var av yttersta vikt.

– Det fanns i styrelsen ett större fokus på det nostalgiska än på det krassa ekonomiska när man skulle lägga upp strategin för kommande år. Men i mitten av 1980-talet lyckades det vända. Mycket tack vare det ungdomsråd som bildades och att mogendansen slopades från utedansbanan och fick flytta in istället.

1982 sattes målet att Åhusparken skulle vara ”Skånes bästa folkpark 1985”. Målet var att ha flest antal besökare. 1985 var ett bra år och parken utnämnde sig själv till ”södra Sveriges bästa folkpark”.

Efter att Åhusparken gick i konkurs köpte Hassans tivoli upp konkursboendet och drev tivolit vidare under några år. Marken såldes av allt efterhand. Planen är nu att det ska byggas bostäder på tomten.

När det kommer att ske är än så länge osäkert. Kristianstad kommun röjde sommaren 2012 upp i parken och rev de gamla byggnaderna som bara fått stå och förfalla. Rotundan står dock kvar och kommunen

annonserade att parken nu är brukbar igen. Men som det en gång var kommer det aldrig att bli igen, enligt Rickard Knutsson.

Men vad hände egentligen med parken? Varför gick den i konkurs?

Rickard Knutsson menar att det beror på flera orsaker.

Kristianstad kommun var ovillig att skjuta till välbehövliga pengar då det redan finns en stor folkpark i kommunen, nämligen Sommarlust inne i centrala Kristianstad. Men även slopandet av Åhusparkens säsongskort spelade roll.

– Som jag har kunnat läsa mig till så har det länge funnits en motsättning mellan Åhus och Kristianstad. Detta blossade upp igen i och med att det fanns två folkparker i kommunen. Sen hamnade Åhusparken som en slagpåse mellan Socialdemokraterna och de borgerliga när det gällade att få bidrag och stöd på olika vis.

Just det finansiella är även ett stort problem för Glimåkra. Danserna är det som inbringar det mesta av väldigt välbehövliga pengar. En dröm är att bygga ut scenen med en meter år vardera sida för att på så sätt kunna boka ännu större band. Men skon klämmer som sagt rejält när det gäller finansieringen.

Rickard Knutsson berättar att marken som Åhusparken ligger på värderades några år innan parken gick i konkurs. Värdet låg på flera miljoner men trots detta accepterade banken inte detta som en säkerhet.

I dagsläget finns det ingen större samlingslokal i Åhus vilket Rickard Knutsson tycker behövs.

– Men någon ny folkpark tror jag inte att det kommer bli. Det skulle inte fungera för den tiden är förbi.

Att besöka det som finns kvar av Åhusparken är som att kliva in i en glömd park. Rotundan som finns kvar är nedklottrad, förstörd på sina ställen och scenen ser ut att kunna braka samma vilken sekund som helst. När Rickard Knutsson berättar att det tog ett halvår efter att parken lades ner innan han kunde gå dit igen förstår jag honom precis.

Parkens nuvarande skick gör det svårt att se att Magnus Uggla en gång i tiden lockade mer än 8 700 personer. Men är det något som symboliserar folkparkerna så är det att det både finns hjärterum och stjärterum.

Men att någon kan ha haft kul på denna idag ojämna gräsplätt med krattade stigar som leder fram till allt annat än inbjudande bänkar är smått överkligt. Alla de roliga anekdoter och historier som Rickard Knutsson berättar får mig att undra om vi verkligen pratar om samma park.

Vad tror du om folkparkernas framtid?

– Jag tror inte att folkparkerna kommer tillbaka. I alla fall inte i den form det har varit.

Vad kan det bero på?

– Jag kan se stor skillnad på mina egna döttrar. Det skiljer åtta år mellan dem. Den äldsta bestämde veckan innan vad hon skulle göra på helgen. Men med den yngsta var det brandkårsutryckning varje lördag för att i sista minuten köra henne till festen. Sättet att umgås på har förändrats mot hur det en gång var.



Rickard Knutsson hemma i villan i Åhus.



När Åhusparken fortfarande var igång var ett stort problem med att många plankade in. Runt hela parken fanns plankor som försvann, bland annat bysterna på Per Albin Hansson, Hjalmar Branting och på parkens föreningshus.





...la området fanns det staket och ungdomarna såg det som en utmaning att ta sig in. När parken gick i konkurs togs staketet bort och det sjangserade väldigt fort. Mycket av det som fanns första föreståndare J F Palmér.



Ater till Glimåkra. När jag pratar med Gunilla Jönsson några dagar efter danskvällen är det en glad, nöjd och kanske något lättad person jag pratar med. Dansen gick över förväntan. Förhoppningarna inför kvällen var att det skulle komma ungefär 200 personer. Det blev strax över 300 betalande gäster.

– Vi är jättenöjda. Lite oroliga var vi då det hade varit dans på juldagen på Granada i Lönsboda. Dessutom var det ju en torsdag men det gick bättre än vi trodde.

Inte förrän kvart i två på natten var de klara med all städning och diskning från danskvällen. Gunilla Jönsson började sen jobba klockan sju på morgonen. Hon erkänner att det blev tufft men att det gick bra ändå.

Gunilla Jönssons engagemang för parken sträcker sig långt tillbaka. Hon började hjälpa till i parken 1977. Hennes mamma bodde tillsammans med parkföreståndaren och det blev naturligt att hon och resten av hennes syskon började hjälpa till. Några planer på att sluta finns inte heller.

– Jag började med att sälja lotter och stå i kiosken. Sen bara rullade det på och jag har inte hoppat av än, säger Gunilla Jönsson med ett skratt i rösten.

Tror du att du kommer åka ut och dansa när du är 70 år?

– Jajamen det kommer jag absolut det att göra. Vi brukar åka ut och dansa när vi har tid och det kommer vi att fortsätta med.

Men tror du att det blir i Glimåkra Folkets park du kommer dansa?

– Finns den kvar så självklart. Men det tror jag att den gör.

Det är vis skillnad på att prata med Gunilla innan och efter danskvällen. Då det var parkens enda egna dans för året var den viktig på många sätt och vis. Allt gick bra och det är otroligt vad lite dans kan göra för att få upp humöret.



Gunilla Jönsson, i mitten, gör en stor del av arbetet vid danserna. Mycket av det porslin som används har funnits i parken i flera årtionden och symboliserar på många sätt en svunnen tid.

